Kolonialismus – Evropské velmoci budují nová impéria (str. 94 – 97)

Rozdělení světa v 19. století

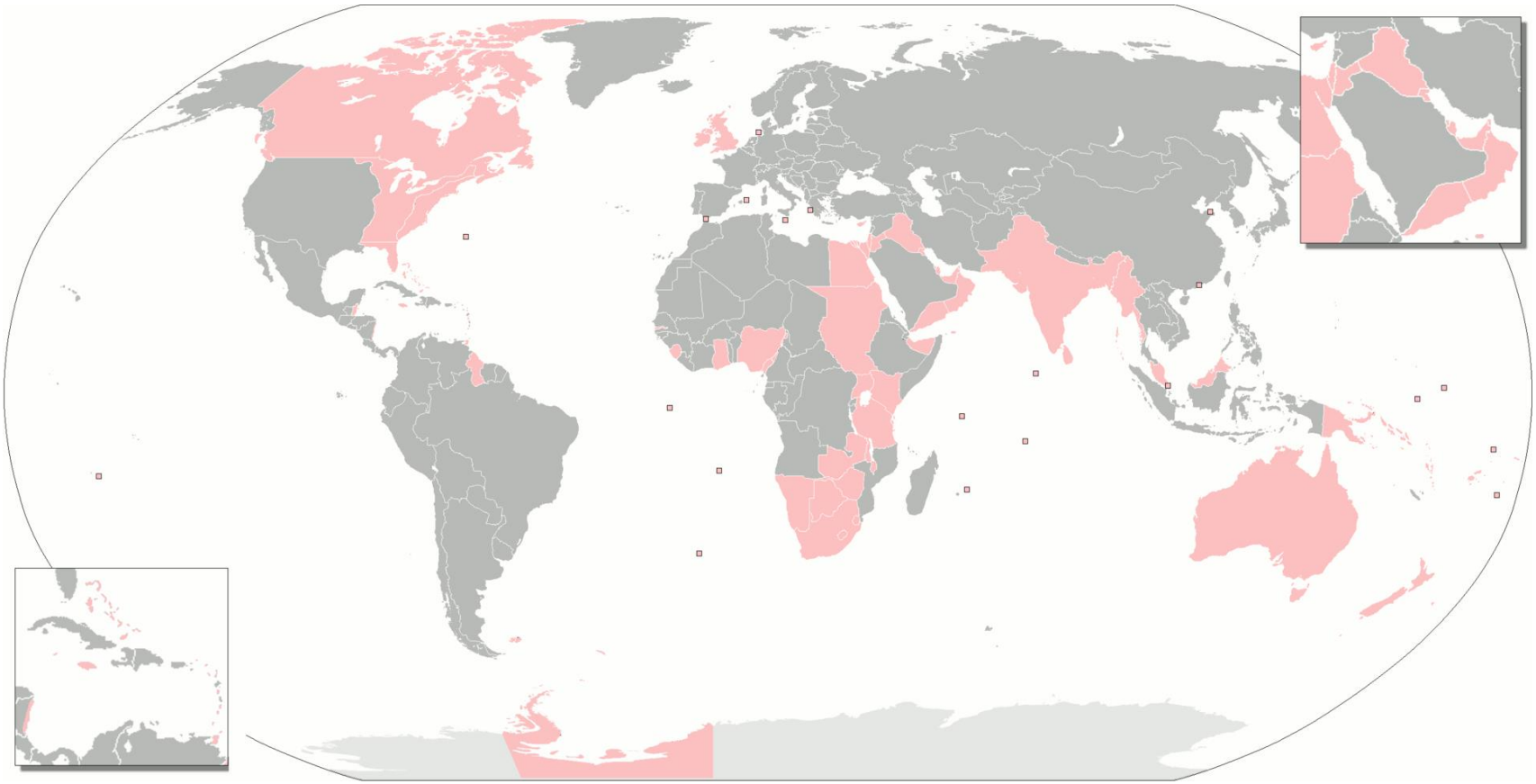
Ptáčníková Ivana

Budování impérií

- 19.stol. - v Evropě mír
  - rozvoj hospodářství
  - soupeření evrop. mocností do zámoří
- IMPERIALISMUS = česky rozpínavost
  - snaha e. zemí rozšířit svůj vliv mimo Evropu, na jiné kontinenty
- Hl. cíl – prosazení vlastní politiky
  - zisk surovin
  - odbytiště pro přebytky výroby
  - posílení vlastní prestiže

Koloniální mocnosti

- Velká Británie – největší kolon. panství (1/5 populace), nad její říší „slunce nezapadá“

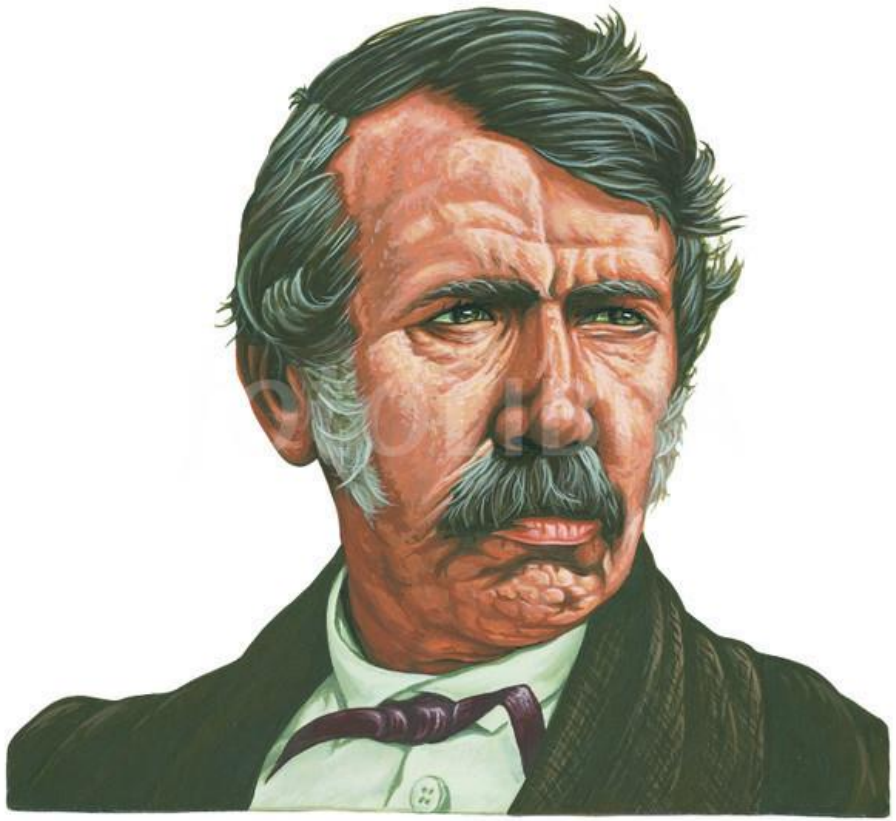

Dělení Afriky - objevitelé

- Do 70. let 19. století objevena a využívána pouze 1/10 afrického území – hl. pobřeží
- V 70.letech – objevování Afriky – výpravy cestovatelů do nitra Afriky
- Skot David Livingstone - první člověk, který přešel Afriku napříč v její jižní části.

  Při dalších cestách objevil mj. jezera Malawi, Tanganika, přešel poušť Kalahari, pojmenoval Viktoriiny vodopády na řece Zambezi

David Livingston

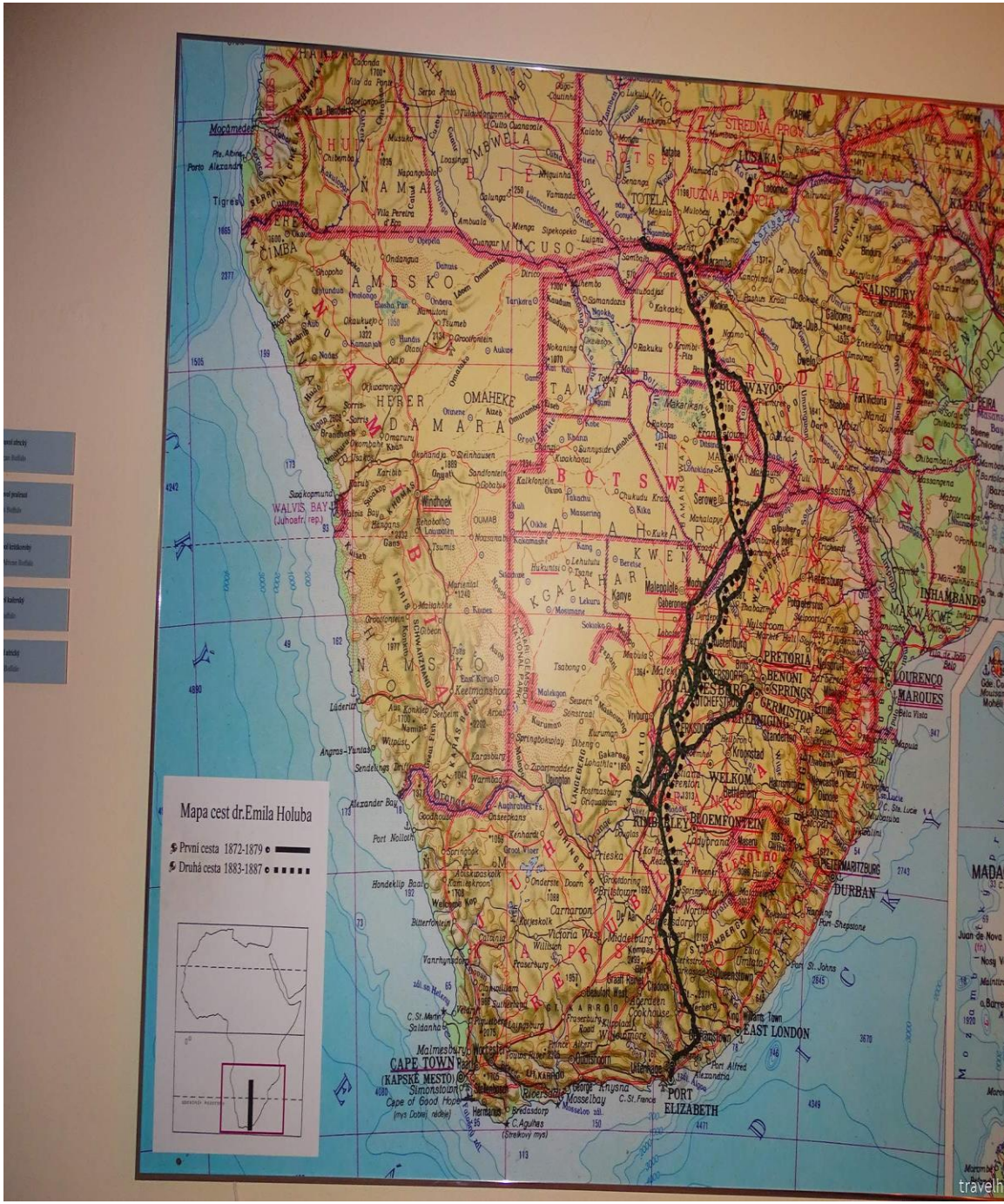
Viktoriiny vodopády

- Čech Dr. Emil Holub
- (7.října 1847 Holice - 1902 Vídeň)
- - byl český lékař, cestovatel, kartograf a etnograf v Africe
- během dvou pobytů v jižní Africe v letech 1872–1879 a 1883–1887 zde vykonal několik vědeckých výprav a pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku.
- 4 objevné výpravy k pramenům Nilu

Dr. Emil Holub

První africká cesta

Za podpory Vojtěcha Náprstka odjel 18. května 1872 na svou první cestu do jižní Afriky. Vyplul z anglického Southamptonu a po krátkém mezipřistání v Kapském Městě se vylodil 8. července v Port Elizabeth.
Díky doporučení tamějšího rakouského konzula Adlera zde začal pracovat jako lékař v evropských rodinách. 26. srpna 1872 odešel vykonávat lékařskou praxi v městě Dutoitspan mezi hledači diamantů.
V březnu 1873 se přidal ke konvoji místních lovců na dvouměsíční cestu – „vědecké safari“ na území bečuánského kmene, kde získal první zkušenosti s domorodci a výstrojí. Sestavil přírodovědnou sbírku, kterou ve dvaceti bednách odeslal Náprstkovi do Prahy.
3. listopadu 1873 vyrazil na druhou vědeckou výpravu se zaměřením na sbírku etnografických materiálů, z níž se vrátil 7. dubna 1874.
Probádal východní okraj pouště Kalahari a navštívil Šošong, hlavní sídlo kmene Bamangwatů. Zpět se vracel podél řeky Limpopo.
Třetí expedici vykonal od 2. března 1875 do listopadu 1877, při níž podnikl cestu k řece Zambezi a zpracoval první detailní mapu oblasti Viktoriiných vodopádů.
Dorazil až do Šešeke, hlavního sídla kmene Loziů, kde se setkal s jejich králem Sipopem. Sipopo byl krutý tyran, ale Holuba si oblíbil a poskytl mu prostředky na plavbu po řece Zambezi. Ta však neskončila příliš šťastně, neboť Holub i s domorodým doprovodem ztroskotal v peřejích, kde se utopily jeho sbírky, cestovní deníky i několik domorodých veslařů.

Po tomto neúspěchu se Holub rozhodl k návratu. 5. srpna 1879 se vydal na zpáteční cestu do Evropy. Do Prahy s sebou vzal i bečuánskou dívku Bellu. Vrátil se 18. října téhož roku a začal přednášet po celém území Rakouska-Uherska a psát články. Napsal a vydal první knižní popis Viktoriiných vodopádů.

Druhá cesta do Afriky

Díky podpoře veřejnosti i císařského dvora připravoval druhou cestu do Afriky, při níž chtěl z Kapského Města projít celým kontinentem až do Káhiry.
Vyplul 22. listopadu 1883 a 22. prosince přistál v Kapském Městě. Provázela jej manželka Růžena (Rosa) a šest mužů, které si vybral pomocí konkurzu. Každý muž z této šestice ovládal alespoň dvě užitečná řemesla.
Expedice směřovala z Kapského města přes řeky Oranje a Vaal do země Bečuánců a Bamangwatů v dnešní Botswaně a dále přes území Loziů (Maruců), Supiů (Mašupiů a Tongů (Matoků) do dnešní Zambie.
Na cestě došlo k mnohým nesnázím, jako byl např. úhyn tažných volů po požití jedovatých rostlin, expedice byla poté odkázána pouze na služby domorodých nosičů. Josef Špíral a Karel Bukač zemřeli na malárii nedaleko Viktoriiných vodopádů.

Kvůli špatnému zdravotnímu stavu poslal Holub Antonína Halouska domů.
V létě roku 1886 Holub opustil území Tongů a vydal se do země bojovných Mašukulumbů (Ilů), kteří nosili zvláštní špičaté účesy.
Holub byl prvním Evropanem, který navštívil jejich území. 2. srpna 1886 bojovní Mašukulumbové přepadli Holubův tábor u vesnice Galulongy a zabili Osvalda Söllnera. Zároveň ukradli podstatnou část zásob, zničili sbírky i deníkové záznamy. Holub s manželkou a zbývajícími dvěma pomocníky museli uprchnout zpět na území Tongů.
Zde byl Ignác Leeb těžce zraněn levhartem a Holub i jeho manželka vážně onemocněli. V cestě už Holub nemohl pokračovat a musel se vrátit zpět. Koncem září roku 1887 přijel do Čech. Přesto se mu podařilo shromáždit mnoho přírodovědného i etnografického materiálu a poznatků, které byly oceňovány ve vědeckých kruzích u nás, v Německu, Francii a Anglii.
Plánoval ještě třetí výpravu do Afriky v roce 1889. Tentokrát měl zamířit na popud Leopolda II. do Belgického Konga. Zdravotní stav mu to již nedovolil.

Holice – Holubovo muzeum

Z jihoafrické výstavy dra. Emila Holuba v Praze.

4562

Mašupiové.

Původní reprodukce dle fotografie J. Mulače.

Kolonie v Asii

- Boje o vliv ve stř. Asii – „velká hra“ mezi VB a Ruskem
- Rusko – expanze do Číny
- Japonsko – boje s Ruskem o vliv na Dálném Východě – ovládnutí Koreje a Mandžuska
- VB – kolonie Indie, Barma, Austrálie, Nový Zéland, j.č. Arab. poloostrova
- F – Indočína
- Ni – Indonésie (Jáva)

Využití kolonií

- Zdroj surovin – zlato, diamanty, trop. dřeviny
- Levná pracovní síla - domorodci
- Odbytiště pro přebytky domácí průmyslové výroby
- Investice do kolonií – min - hl. dopravní struktura (silnice, železnice)
- Školy a nemocnice hl. pro bílé kolonizátory
- Hromadění majetku v rukách koloniálních správců

  př. Cecil Rhodes ovládá 90 % trhu s diamanty

  firma De Beers

- Vztahy mezi domorodci a Evropany – násilné podmaňování domorodého obyvatelstva i tamních vládců - častá povstání – trest - nucené práce, deportace, vyhlazování
- Domorodci – neplnoprávní- podřízeni bílým, kteří nerespektují domorodou kulturu – základ novodobého rasismu

ALE

- Někteří i pomoc domorodcům- př. Albert Schweizer – Němec, který postavil na vlastní náklady pro domorodce nemocnici v provincii Lambarene